

Lausunto

1 (3)

6.5.2021

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Lausunto HE 46/2021 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa eduskunnan talousvaliokunnalle *hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028*. EK on antanut laista lausuntonsa sen valmisteluvaiheessa työ- ja elinkeinoministeriölle elokuussa 2020 (17.8.). Valitettavasti hallituksen esityksessä ei ole huomioitu monia siinä esille nostettuja näkökulmia.

Kilpailuneutraliteetti

Yritysten kehittämisavustusten myöntökriteereitä on tarve yhdenmukaistaa ja selkeyttää, mihin kiinnitettiin huomiota myös avustusjärjestelmän toimivuudesta teetetyssä arvioinnissa. Eri maantieteellisillä alueilla sijaitsevia yrityksiä tulisi kohdella mahdollisimman yhdenmukaisella kriteeristöllä vaalien kilpailuneutraliteettia.

Avustuksia jaetaan neljällä eri alueella. Poikkeavien kriteerien taustalla on muun muassa jaettavissa olevien varojen erilainen mittaluokka suhteessa sitä hakevien yritysten määrään. Tämä voi johtaa yritysten näkökulmasta kohtuuttomiin ja epäoikeudenmukaisiin tilanteisiin.

Ongelman poistaminen on nykyjärjestelmän puitteissa vaikeaa, mutta sitä tulee pienentää pyrkimällä yhdenmukaistamaan kriteeristöä alueiden välillä mahdollisimman pitkälle.

Läpinäkyvyys ja vaikuttavuus

Jakoperusteiden tulee olla selkeästi määriteltyjä ja läpinäkyviä, jolloin niiden vertailuun on mahdollisimman hyvät edellytykset. Tällöin myös kilpailuneutraliteetin toteutumisen arvioiminen on mahdollista. Yritysten hakemuksia tulisi arvioida toimiala- ja teknologiariippumattomasti vaikuttavuuteen perustuen.

Järjestelmästä teetetyssä selvityksessä nostetaan vaikuttavuuden osalta yhtenä näkökohtana esiin, että euromääräisesti pienimpien myönnettyjen avustusten kohdalla hallinnollisten kustannusten arvioidaan joskus olevan jopa myönnettyä

Esikunta
Paavali Kukkonen

6.5.2021

avustusta suuremmat. Hallinnollisten kulujen vähentämiseksi ja vaikuttavuuden parantamiseksi pienimpiä avustuksia olisi hyvä koota suuremmiksi kokonaisuuksiksi.

Suhde yritystukien kokonaisuuteen

Yksi lakiesitystä valmisteltaessa teetetyn yritysten kehittämisavustusten arvioinnin keskeisistä suosituksista oli, että työnjakoa eri rahoitusmuotojen välillä tulee edelleen selkiyttää kansallisella tasolla. Tämä huomioon ottaen on yllättävää, ettei hallituksen esityksessä analysoida eri rahoitusmuotojen suhdetta. Asia olisi syytä korjata lopullisissa laissa ja määritellä ao. avustusten suhdetta muiden toimijoiden myöntämiin yritystukiin. Yritystukia kehitettäessä ja niistä säädettäessä olisi kyettävä hahmottamaan niiden muodostamaa kokonaisuutta.

Elinkeinorakenteen kehittäminen kohti kestävästä kasvua ja monipuolistumista edellyttää uudistumista tukevien kehittämispanostusten tarkastelemista kansallisella tasolla. Riittävä osaaminen ja toimintakyky on keskittynyt erityisesti työ- ja elinkeinoministeriön ohjauksessa toimivaan Business Finlandiin. Sen asemaa ei ole syytä järjestelmässä heikentää, vaan ennemminkin vahvistaa.

Vihreää siirtymää ja digitalisaatio huomioitava vahvemmin

Yrityksen kehittämisavustuksen ja toimintaympäristön kehittämisavustuksen kehittämistoimenpiteiden kohteina mainitaan lukuisia tärkeitä yritystoiminnan kehittämisen osa-alueita.

Lakiluonnoksen perusteluiden mukaan alkavalla EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakaudella 2021–2027 on tarkoitus erityisesti tukea hiilineutraaliuden edistämistä sekä energia- ja materiaalihakkuutta. On hyvä, että työ- ja elinkeinoministeriön lausuntokierroksen jälkeen nämä tavoitteet on päätetty huomioida lain tasolla sen 7 pykälän uudella 3 momentilla (aiemmin huomioiminen oli suunniteltu tapahtuvan vain alempiasteisella sääntelyllä ja hallinnon sisäisillä ohjeilla).

Ottaen huomioon kestävästä kasvun ja sen edellyttämän uudistumisen tarpeet 3 momenttia olisi kuitenkin syytä vahvistaa. Lisäksi sitä olisi tarpeen täydentää yhdellä keskeisimmistä kestävästä elinkeinotoiminnan kehittämisen ulottuvuuksista eli digitalisuuden edistämällä. Digibarometrin mukaan Suomen kasvun näkökulmasta uhkana on vertailumaihin nähden erityisesti yritysten heikompi kehitys digivalmiuksissa ja digitaalisessa liiketoiminnassa.

Molemmat mainitut teemat – vihreä siirtymä ja digitalisaatio – ovat edellytys avustujärjestelmän tavoitteiden saavuttamiselle. Tämän mukaisesti ne tulisi nostaa laissa voimakkaammin esille. Edellä mainitut huomioidut ovat toteutettavissa niin, etteivät nämä kuitenkaan rajaa yritysten rahoitusmahdollisuuksia epätarkoituksenmukaisella tavalla.

Hallinnollisen taakan keventäminen

Esikunta
Paavali Kukkonen

6.5.2021

Hallituksen esityksestä on vaikea arvioida, missä määrin siinä esitetyt muutokset vastaavat tarpeisiin keventää yritysten hallinnollista taakkaa. Asia ei ole vähämerkityksellinen, sillä EK:n yrittäjätutkimusten mukaan pk-yrityksistä kaksi viidesosaa kokee byrokratian jarruttavan niiden tavoitteiden saavuttamista melko tai erittäin paljon. Hallinnollista taakkaa onkin kasvun mahdollistamiseksi syytä purkaa määrätietoisesti niin pitkälle kuin mahdollista.

Yksinkertaistetut ja kevennetyt menettelyt pienille avustuksille sekä joustavuus maksatus- ja raportointimenettelyissä olisivat tarpeen. Yritysten neuvonta- ja tukipalveluihin on kiinnitettävä riittävää huomiota, erityisesti jos uudelle rahoituskaudelle ajoittuu elinkeinopalveluihin vaikuttavia hallinnollisia uudistuksia. Eduskunnan tulee edellyttää, etteivät mahdolliset hallinnon uudistukset heikennä yritysasiakkaiden palveluiden saatavuutta tai laatua alueilla (asiakastytyväisyys).

Rahoituksen suuntaaminen

Lain mukaisia avustuksia on tarkoitus myöntää jatkossakin painotetusti pienille ja keskisuurille yrityksille. Lakiehdotuksen rajausta avustuksen myöntämiseksi yrityksille, joilla on edellytykset "jatkuvaan kannattavaan toimintaan" tulee kehittää niin, ettei se sulje pois nuorten start up-yritysten mahdollisuuksia hakea ja saada avustuksia. Myös mahdollisuus myöntää kehittämisavustusta pilotti- ja demonstraatiohankkeisiin tulee huomioida.

Kuten lakiesitykseen on sisällytetty, mahdollisuus EU:n sisämarkkinasäännösten rajoissa poikkeuksellisesti myös suurten yritysten investointien tukemiseen on viisasta säilyttää Itä- ja Pohjois-Suomen harvaanasutuilla alueilla. Niissä yksittäisten yritysten merkitys koko aluetalouden elinvoiman kannalta korostuu ja säteilee erityisen voimakkaasti myös pk-yrityskenttään.

Varautuminen poikkeusoloihin

Lakiesityksessä ehdotetaan säädettäväksi kehittämisavustuksen myöntämisestä poikkeuksellisissa oloissa niin, että kehittämistukea olisi tällaisissa tilanteissa mahdollista myöntää toiminnan tukemiseksi, sopeuttamiseksi ja maksuvalmiuden ylläpitämiseksi. Käynnissä oleva koronaepidemia on opettanut, että Suomeen on syytä rakentaa yritystukien osalta pysyvä valmius kriisiolojen tuki- ja jakeluverkoston nopeaan ylös nostamiseen.

Kunnioitavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Petri Vuorio
Johtaja